

Heeren Christus wil zekerlijk wil verhooren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft. (Vraag en antwoord 117.)

Weer moet dus teruggewezen worden naar het Woord Gods.

Zoodra men zich stellen wil onder de tucht van het Woord Gods, zal het voor en na de wijdingsstonde in dezen cursus er zonder twijfel anders uitzien en zal men ook meer en beter elkander kunnen onderwijzen.

We moeten weer tot de conclusie komen: Men kan wel een oogenblik in stil gepeins neerzitten, maar als ieder daarbij zijn eigen gedachten behoudt, en niet geleid door het Woord Gods en den Geest Gods zijn hart opheft tot den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, schiet men nog niets op.

De Barchem-menschen kunnen wel in de wijdingsstonde gezamenlijk stil zijn en daarbij voor het oog der wereld een manifestatie geven van de eensgezindheid, maar als ieder in deze stilte het zijne blijft denken dan zijn we na de wijdingsstonde evenver.

En daarom moet het gezegd worden: Het Woord Gods moet vooropgaan. Als men dus samen bidt is het een vraag van de eerste orde, of men van harte geloof het Woord Gods en het evangelie van Jezus Christus. Als men het Woord niet geloof kan men wel samen in stilte neerzitten — natuurlijk, niemand kan dat verhinderen — maar dan zal er toch geen vooruitgang en ook geen wezenlijke winst te boeken zijn. Dan blijft de scheidslijn even diep in wezen en de verwarring in werkelijkheid even groot.

Alleen wie de belofte van het evangelie en het Woord Gods met een oprecht geloof aannemen, die zullen kunnen bidden tot den God des levens in eenheid met de anderen. Die zullen in de gemeenschap der heiligen dankend erkennen Gods genade en smeeken om de voortgaande leiding van Gods Geest.

En zoo is het antwoord ook gevonden op de vraag: Hoe maken we eenheid? waarachtige eenheid? Och het is eigenlijk de oude kwestie, die ook in geding geweest is bij de verhouding tot den wereldbond van kerken en bij de verhouding tot menige andere organisatie.

We zullen de eenheid nooit bevorderen door een zoo algemeen mogelijke grondslag te nemen om toch maar zoveel mogelijk menschen bij elkaar te kunnen brengen, maar de eenheid wordt alleen bevorderd door zoo getrouw mogelijk te arbeiden op het fundament dat gelegd werd door Jezus Christus. Zal er ooit in de werkelijk grenzelooze verwarring van onze dagen orde gebracht kunnen worden, dan moet er terugkeer zijn tot het Woord, dan moet er in gehoorzaamheid geluisterd worden naar de opening der Schriften.

Ook een beweging als die der Woodbrookers in Holland, kan aan de verwarring, hoe hard het ook klinken mag, naar onze stellige overtuiging geen einde helpen maken, maar ze slechts vermeerderen.

De menschen die daar komen op de cursussen en ledenvergaderingen gaan wellicht heen met het besef, dat anderen ook met groote levensvragen worstelen, maar zoolang aan het oprecht verlangen naar God officieel een uitleg gegeven wordt, die het Woord Gods negeert, zal men daar uit de moeilijkheden niet uitgeheven kunnen worden.

De eenheid wordt daarentegen verkregen door in het geloof de Schrift te openen. Gods Woord zegt ons, dat we mede-arbeiders Gods zullen zijn, en dat wij in het geloof elken dag zullen handelen „naar ons inzicht in de geopenbaarde dingen”. De Schrift heeft ons de grondregels gegeven, die ons moeten leiden in het mede-arbeiden met God, opdat de voleinding der eeuwen zou mogen worden bereikt, waarin de eenheid volkomen zal zijn; de eenheid van hen die Jezus Christus als hun Heiland en Verlosser naar de Schriften belijden.

D.

H. M.

UIT DE SCHRIFT

Christus' ambtshandhaving in het wonderteeken van Aärons bloeienden staf.

...en ziet, Aärons staf, voor het huis van Levi, bloeide; want hij bracht bloeisel voort, en bloeiende bloesem, en droeg amandelen.
Numeri 17: 8b.

Dit wonderteeken wordt omlijst door de droeve historie van Korach, Dathan en Abiram: die poging, om sekten en muiterij aan te richten in kerken en wereldlijke regeeringen.

Twee revolutionaire stroomingen hebben een monsterverbond aangegaan: Korach, de Leviet, moppert over het feit, dat alleen het geslacht van Aäron met het priesterschap bekleed is — Dathan en Abiram, de Rubenieten, kunnen het maar niet zelden, dat de president der natie óók al uit den stam van Levi is — en zoo hebben deze drie hun talenten als volksmenners beproefd, en 't zaad der revolutie rondgestrooid, onder vromen schijn¹⁾ natuurlijk (demagogen trekken soms graag

een religieus jasje aan, ook in onzen tijd!) — God handhaaft Zijn eer, vreeselijk is Hij in 't gericht — maar diep heeft het oproer-zaad wortel geschoten — reeds den dag na het strenge oordeel over de drie leiders vlamt de muiterij opnieuw op²⁾. . . maar nu ontbrandt de wraak des Verbonds voller: een epidemische plaag eischt 14.700 menschenlevens, in een spanne tijds. . .

En in dit alles handhaaft Christus het ambt: Mozes moet, naar het bevel des HEEREN, twaalf staven registreeren, voor elken stam één; de namen moet hij er op schrijven, inplaats van Levi echter Aäron (daar gaat immers het pleit om!) — deze staven moet Mozes leggen voor de Ark, in de Tent der samenkomst.

Zoo geschiedt het — de nacht gaat voorbij, en als de nieuwe morgen gekomen is, en heel het volk zich rondom de Tent verzameld heeft, beëindigt de bejaarde leider opnieuw het heiligdom . . . en ziet! het wonderteeken:

hier is een dood stuk hout, onvruchtbaar, gelijk de andere staven; zonder aarde, zonder wortel, zonder water, zonder zon wordt het een levende amandeltwijg — een bloeiende twijg — welk een prachtgezicht, die weelde van licht-rose en witte bloesems! ze zien de amandeloede bloeien, want de bloesems gaan over in vruchten.

De HEERE bevestigt hiermee Zijn Woord door een teeken.

Hij handhaaft het ambt voor het huis van Aäron, en spreekt in dit teeken uit, dat het alleen vrijmachtige verkiezing is. Niet in Aäron zelf of in zijn zaad ligt de grond voor die verkiezing — de grond is soevereine genade.

En de Heere handhaaft het ambt niet alleen, Hij brengt het ook tot zegenrijken vruchtenbloei, gelijk de bloesems profeteeren.

Iets van dien bloei mocht het volk reeds aanschouwen, toen Aäron, te midden van den oordeelsbrand des HEEREN, met het reukwerk der verzoening stond tusschen de levenden en de dooden³⁾; daarin kwam de kracht van den komende Verlosser openbaar.

God laat niet varen de werken Zijner handen! Zoolang dit Aäronietisch priesterschap onder Israël gehandhaafd wordt, zoolang zal er zijn een overblijfsel der verkiezing, door Hem Zelf in Zijn handpalmen gegraveerd — en daarom moet het Bondsvolk geloovig leeren zien op den staf, die bloeit, en in zijn knop en bloesem profeteert van een beter, een onvergankelijk Priesterschap, machtig om volkomen verzoening te schenken, en eeuwige gerechtigheid aan te brengen.⁴⁾

Want ten diepste is de staf, welke den naam van Israëls eersten hooge priester draagt, de staf van zijn eenigen Hoogepriester: Jezus Christus.

De HEERE handhaaft hier Aäron niet om hemzelf, maar omdat hij voorlooper en type van Christus is: de opstand tegen Aäron was in den diepsten zin een zich vergrijpen aan Hem, Die in den dienst der ceremoniën Zijn schaduw vooruitwierp.

Daarom wijst het wonderteeken der bloeiende amandeloede heen naar den Boom des Levens, die eeuwig vrucht draagt. De Meerdere van Aäron is de Eenige, aan Wien het bloeisel der waarachtige levensvrucht wordt gezien. Hij is de frissche groene scheut, uit een dorre aarde voortkomend — en Hij bewerkt het wonder, dat ook Zijn volk in Hem begrepen, een eeuwige, onvergankelijke bloesemkroon mag dragen — dat niet slechts „Aärons staf”, maar ook „de andere elf” bloeien — dat heel het uitverkoren geslacht een koninklijk priesterschap, een heilig volk mag vormen — dat ieder, die zichzelf in zijn verlorenheid en schuld heeft leeren kennen, en tot het Kruis de toevlucht mocht nemen, bekleed is met het ambt der geloovigen.

Aanbiddelijk wonder:
een houten staf, welke een bloesemde, vrucht-dragende amandeloede wordt!

een doode zondaar, die veranderd wordt in een leesbaren brief van Christus!

Het gaat met Gods kinderen als met den amandeluide: naar zijn uiterlijk is hij dor en dood, maar als de bloesems ontbotten gaan, wordt die witbloeiende struik een lust voor de oogen!

Zoo gaat het ieder verlore: het doode hout wordt levend, groen, vruchtdragend!

En dat mag ons troosten in de pijn van onze ambtsbediening.

Hoe meer immers Gods kinderen jagen naar heiligmaking, hoe meer ze smartelijk ervaren, dat ze maar een beginsel der volmaakte gehoorzaamheid kunnen grijpen. En dat maakt vaak moede-loos: bloesems? vruchten? ach, Heer, 't lijkt er niet op. . .

Maar Christus Zelf handhaaft het ambt — en in Hem ziet de HEERE Zijn kinderen als bloeiende takken aan den Boom des Levens — die in 't Huis des HEEREN zijn geplant, zien door des Hoogsten hand hun wasdom steeds vermeerren — eeuwig zullen ze groen en frisch gewenschte vruchten dragen. . .

2) Vgl. Num. 16: 41.

3) Vgl. Num. 16: 47, 48.

4) Vgl. Hebr. 9.

O, het is goed, dat men den HEERE love, en Uw Naam psalmzinge, o Allerhoogste! den psalm, het lied op Uw eeuwigen Sabbatdag. . .

J. SMELIK.

KERKELUK LEVEN

De scheuring in Amerika. (VII.)

Wilden we nu in onze beantwoording van ds Hoeksema's referaat volledig zijn, dan moesten we thans de kerkrechtelijke zijde van het in en na de synode van Kalamazoo gebeurde gaan bezien. De Hoeksema heeft onderscheiden bedenkingen tegen de wijze, waarop de zaak is aangevat, en beslissingen en „vonnissen” zijn geboren. Hij staat daarin niet alleen; zooals meelevende gereformeerden ook in Nederland wel weten, al was 't alleen maar reeds uit de geschriften van dr. v. Lonkhuyzen.

Toch houde men ons ten goede, dat wij thans op die kerkrechtelijke kwesties niet ingaan. Niet alleen, omdat we anders veel te uitvoerig worden, maar ook omdat ondergetekende wegens onbekendheid met de details niet in staat is, te oordeelen over de juistheid van de geschiedbeschrijving, die zoowel van de éene als van de andere zijde hem, hetzij mondeling, hetzij in artikel of per brief is voorgelegd. Bovendien heb ik hoop, dat indien de onder mij bekende predikanten der Chr. Ref. Church levende begeerte tot een nader doorpraten van de kwesties met ds Hoeksema het mocht winnen op den onwil van enkele anderen, men over de kerkrechtelijke kwesties niet zóó heel lang zal behoeven te disputeeren, dat de bezwaren op dit punt overwegend zullen blijken. Om de eenvoudige reden, dat gedane zaken geen keer nemen, begane fouten derhalve niet kunnen worden ongedaan gemaakt, doch alles er maar op aankomt, of men de gevolgen van wat scheefgetrokken werd, zooveel mogelijk wegnemen wil, onder belofte, over de kerkrechtelijke vragen zelf nader met elkander te handelen, gelijk in een hersteld kerkverband ieder daartoe weder initiatief nemen kan. Het is dan niet zoozeer de vraag, in hoeverre tegen de kerkenordering overtreden werd vóór vijftien jaren, doch of die kerkenordering zelf acceptabel is voor wederom samenkomende partijen. Wij gaan derhalve dit alles voorbij. Men weet overigens welk standpunt ons blad ingenomen heeft in den laatsten tijd; een standpunt, bij welks verdediging zijn redacteur heel wat heeft geleerd van prof. Greijdanus; zeer veel, dat hem tevoren nooit zoo helder voor den geest gestaan heeft. Ieder kan daaruit wel afleiden, hoe ik zou oordeelen over de manier, waarop in en na Kalamazoo kerkrechtelijk gehandeld is. Komen wij in ds Hoeksema's referaat den term „bevoegde kerkelijke autoriteiten” tegen, waaraan „subordinatie” te bewijzen zou zijn, dan rillen ook wij van dit hiërarchisch monstern. Maar genoeg hiervan. Ds Hoeksema zelf heeft gelukkig uitgesproken, dat het antwoord op de vraag, of hereeniging eisch Gods is, voor hem „geheel afhankelijk van het antwoord op een andere: staan wij metterdaad samen op den grondslag der gereformeerde belijdenisschriften?” Na dit juiste woord zal men mij vergeven, dat ik op de kerkrechtelijke details niet inga.

Komende derhalve tot de dogmatische kwestie, zou ik — ik heb dat trouwens reeds eerder opgemerkt — van ds Hoeksema op één punt van meening willen verschillen. Ds Hoeksema, die van alle compromis een vijand is, en dien we dan ook daarom tijdens onze kennismaking hebben leeren waardeeren, ziet slechts twee mogelijkheden: óf de Chr. Ref. broeders overtuigen hem van de juistheid der „drie punten”, óf hij overtuigt hen van hun onjuistheid. „Elke andere weg”, zoo verklaart hij, „is de weg van compromis, dien ik zal blijven weigeren te bewandelen”.

Ik zou het hiernee eens zijn, indien ik inderdaad overtuigd was, dat de drie punten volkomen helder en bewust voor den geest der synodeleden gestaan hadden en nog stonden voor alle leden der beide kerkgroepen. Helaas, of: gelukkig (wat moet ik nu eigenlijk zeggen?) geloof ik daarvan niet veel. Reeds meer dan éénmaal wees ik er op, dat zoolang men den letterlijken tekst der besluiten van Kalamazoo vergelijkt met wat daaromheen geweven is, het uiterst moeilijk is, precies aan te geven, wat nu eigenlijk door Kalamazoo besloten is, en waarvoor de Chr. Ref. broeders nu eigenlijk zouden willen geacht worden te staan. Ik verstout me zelfs uit te spreken, dat sommigen hunner het nog niet precies weten. Als ik me herinner, hoe gemakkelijk „The Banner” een artikel van ds Lyzenga tegen mijn algemeene-genade-rede geplaatst heeft, en hoe moeilijk het haar viel, ook maar een gedeelte mijner weerlegging daarvan te plaatsen — wat ze te dier zake schreef, was onjuist, hetgeen ik, tenzij ze alsnog aan mijn herhaald verzoek voldoet, nader aantoonen zal — dan geloof ik deze houding alleen te kunnen verklaren uit dogmatische onzekerheid, die zich niet demonstreeren wil. De redactie van het blad schijnt me min of meer „hazy” — in deze materie.

Indien nu deze mijn kijk op het geval juist is, dan is een derde weg nog mogelijk. Geen weg van compromis; want die komt dan niet eens in aanmerking. Een compromis is alleen mogelijk, ingeval over en weer de standpunten duidelijk omschreven zijn. Bij ontstentenis evenwel van deze weldaad, is er zelfs afgedacht van alle eventuele hereenigingspogin-

gen, noodz delijk in Ik meen delijk in kwestie is Hoeksema.

De Here P.

Ik wil e ter bespre

1. God b Daarom g Zijn eeuw zonde en toe dient van de s sprake v plan.

2. Gods tisch bepe het organ Hoofd en van alle t looze verv gezindheid nimmer v

3. Behal dende en genade uit dingen, is afstootend

4. Het ve van geme qua tall van het é tus, zoolk opneemt. straks zal der heerlijk

5. Alle z zonnescij en have, t God gebrt zedelijk s dienen ze dat de m waarmede en te dien

6. De p op ríchzel mensch te verantwood die predik destinatie, zoodat H en zijne v ren, den é hardt. De genade vo door God.

7. Gebon geslacht e Voorzichtig mogelijk, op de lu Heiligen C ten de W Ieder men Adam ove middelen,

8. De m lijk licht, rechtighei geheel ver Vandaar, slechts hou onder hou

9. Burgz mensch, o wetten i waart, en belang zij schepseler in te rich aan Zijne succes is a hij steeds woordelijk eigen oor

10. Er is in beteeke liefde, vri hartigheid Gods vriez

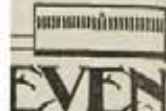
11. De f historisch tot op A tocht in Thomas - worden, c

12. De geen gem „gemeene Remonstr gen, maa meerde K

13. De „Punten” dogma ve deze kwe

14. De zín van „wereld” g wereld u Woorde C te vertege

15. Da en in ruz

gen, noodzaak niet van compromis, doch van verduidelijking, van profetie.

Ik meen, dat de hartstochtelijke bede om verduidelijking der uitspraken van Kalamazoo een levenskwesie is, en voor de Chr. Ref. Church, en voor ds Hoeksema en de zijnen. Volgende week daarover meer.
K. S.

De Vereeniging Der Christelijke Gereformeerde En Protestantische Gereformeerde Kerken.

VII. (Slot.)

Ik wil eindigen met enkele stellingen uwe aandacht ter bespreking voor te leggen:

1. God is God en Hij doet altijd al Zijn welbehagen. Daarom gaat Hij ook altijd recht op Zijn doel af, naar Zijn eeuwige raadplan, terwijl alles, ook Satan en zonde en de goddelooze wereld inbegrepen, Hem daartoe dient. Op geen enkel moment der geschiedenis, van de schepping tot aan de parousia is er dan ook sprake van eene verijdeling van een oorspronkelijk plan.

2. Gods genade is niet individualistisch-particularistisch beperkt tot de uitverkorenen, doch richt zich op het organisch geheel der Kerk in Christus als haar Hoofd en dat in verband met het organisch geheel van alle schepselen, van heel den kosmos. De goddelooze verwoepene is echter van deze genade, hetzij als gezindheid in God of als genadewerking beschouwd, nimmer voorwerp.

3. Behalve de werking van Gods trekkende en reddende en tot in den hemel opheffende, verheerlijkende genade uitgaande tot de verkoren kern der geschapene dingen, is er ook eene werking van Gods verwerpenden, afstootenden toorn, uitgaande op den verworpen bolster.

4. Het verbond met Noach is geen vriendschapsverbond van gemeene gratie opgericht met de zondige wereld qua talis en buiten Christus, maar een openbaring van het eene verbond van Gods vriendschap in Christus, zooals het heel den kosmos omspant en in zich opneemt. Tijdelijk torst de schepping den vloek, maar straks zal ook het stomme schepsel deelen in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

5. Alle dingen dezes tegenwoordigen levens, regen en zonneshijn, spijs en vrolijkheid, gave en talent, huis en have, naam en positie en macht, zijn middelen, die God gebruikt, maar die ook de mensch als redelijk-zedelijk schepsel gebruikt. Doordat God ze gebruikt, dienen ze Hem in het volvoeren van Zijn raad. Doordat de mensch ze gebruikt zijn ze zoovele obligaties, waarmee hij voor den elsch staat om God te danken en te dienen.

6. De prediking des Evangelies is als zoodanig en op zichzelf gedacht zegen noch vloek. Ze spreekt den mensch toe als redelijk-zedelijk en daarom voor God verantwoordelijk schepsel. God echter gebruikt ook die prediking tot de uitvoering van Zijn raad der predestinatie, heide der verkiezing en der verwerping, zoodat Hij, zonder de zedelijke natuur des menschen en zijne verantwoordelijkheid aan te tasten of te negeeren, den éénen tot de zaligheid roept, den anderen verhardt. De prediking des evangelies is daarom geen genade voor de verworpenen, noch ooit aldus bedoeld door God.

7. Gebonden aan de organische ontwikkeling van ons geslacht en in den toom van Gods alles-beheerschende Voorzienigheid, ontwikkelt zich de zonde zoo snel mogelijk, mede door eene inwerking van Gods toorn op de lusten des vleesch. Er is geen werking des Heiligen Geestes, waardoor de natuurlijke mensch buiten de wedergeboorte om eenigszins verbeterd wordt. Ieder mensch draagt de vrucht van de wortelzonde van Adam overeenkomstig zijn tijd, plaats, omstandigheden, middelen, aanleg en karakter.

8. De mensch heeft eenige overblijfselen van natuurlijk licht, niet van zijne oorspronkelijke kennis, gerechtigheid en heiligheid. Deze laatste zijn niet slechts geheel verloren, maar ook in haar tegendeel omgekeerd. Vandaar, dat de natuurlijke mensch dit natuurlijk licht slechts geheel bezoedelen kan en in ongerechtigheid ten onder houden.

9. Burgerlijk goed is een poging van den zondigen mensch, om, waar hij de van God gestelde relatien en wetten in den kosmos door zijn natuurlijk licht ontwaart, en de bruikbaarheid daarvan inziet, uit eigen belang zijn leven in verband met het leven zijner medeschepselen naar die wetten Gods in uitwendigen zin in te richten. Gelukt hem dit, dan geeft God, Die Zich aan Zijne eigene ordinantiën houdt, hem succes. Maar succes is geen zegen. In den weg van zijn succes wordt hij steeds grooter, wordt hij voor steeds meer verantwoordelijk, en verzwart hij onder Gods toorn zijn eigen oordeel.

10. Er is in de Heilige Schrift geen wezenlijk verschil in beteekenis tusschen zulke termen als genade, gunst, liefde, vriendschap, goedheid, goedertierenheid, barmhartigheid. Zij betreffen alle de relatie en werking van Gods vriendschapsverbond jegens den verkoren kern.

11. De idee eener gemeene gratie begint in dogmenhistorischen zin niet bij Calvin, gaat ook niet terug tot op Augustinus, maar haar begin moet worden gezocht in den tijd der Scholastieken, met name bij Thomas van Aquino. Het kan dan ook niet gezegd worden, dat deze leer bij uitstek Calvinistisch is.

12. De Drie Formulieren van Eenigheid weten van geen gemeene genade. De eenige plaats, waar de term "gemeene genade" voorkomt, legt hem op de lippen der Remonstranten. De "Drie Punten" zijn geen verklaringen, maar toevoegselen aan de belijdenis der Gereformeerde Kerken.

13. De synode van Kalamazoo heeft in haar "Drie Punten" wezenlijk Kuyper's Gemeene Gratie tot een dogma verheven, en daardoor alle verdere studie over deze kwestie feitelijk den pas afgesneden.

14. De Christen scheidt zich niet in Anabaptistischen zin van de wereld; ook is het niet zijne roeping de wereld te verbeteren, maar om heel zijn leven in de wereld uit het beginsel der wedergeboorte en naar den Woorde Gods te leven, en de zaak van den Zone Gods te vertegenwoordigen als van de partij des levenden Gods.

15. Daar de onderscheiding "beeld Gods in engeren en in ruimeren zin" licht aanleiding zijn kan tot het

misverstand, als zou er nog iets van de positieve werking der oorspronkelijke gerechtigheid zijn overgebleven in den gevallen mensch, is het beter te spreken van het beeld Gods in formeelen en in materielen zin, en te zeggen, dat het laatste in zijn tegendeel werd omgezet door de zonde.

16. Het zoogenaamde "werkverbond" was geen verbond der werken, maar de eerste en aardsche openbaring van Gods vriendschapsverbond. In dit verbond kon de mensch het eeuwige leven niet verdienen, noch ook ooit bereiken, doch slechts het aardsche leven, dat hij bezat in den weg der gehoorzaamheid behouden.

17. De overheid als zoodanig, afgedacht van de zwaarmacht, is niet ingesteld om der zonde wil, maar opgekomen uit het huisgezin. Haar gezag kan daarom ook worden verdedigd met een beroep op het vijfde gebod.

18. Een goddelooze overheid staat wel op de plaats des gezags, waarmee zij van Godswege is bekleed, maar regeert niet bij de gratie Gods.

19. Synode en Classis zijn geen vergaderingen met hoogere macht bekleed dan de kerkeraad, doch slechts meerdere of bredere vergaderingen; zij kunnen dus niet de bevoegdheid hebben, om ambtsdragers uit hun ambt te ontzetten.

20. De geschiedenis bewijst duidelijk, dat de tegenwoordige Protestantische Gereformeerde Kerken niet uit de Christelijke Gereformeerde Kerken zijn uitgetreden, maar door de laatste buiten haar gemeenschap zijn gebannen, omdat ze zich meenden te moeten keeren tegen de uitspraken van de Kalamazoosche synode.

Ik dank u.

H. HOEKSEMA.

"Waarheid en vrede". (II.)

Nu we toch eenmaal aan de begrafenissen, niet zoozeer van eenigen Ierschen, als wel van een iegenlijken ouden mensch toe zijn, wilde ik ook daarover nog wel een en ander opmerken.

Ik wilde dan wel, dat allereerst gekruisigd, gedood en begraven werd: valsche zuster Schijnbeweging. Prof. Greijdanus heeft — misschien, dat prof Ridderbos zich dit nog herinnerde, ik althans had aanstonds onder zijn spreken het feit voor oogen —, behalve in „De Reformatie“, onlangs, ook eens op een Theologische-School-dag het door prof. Ridderbos aangesneden onderwerp aangeraakt; dat was in 1935 („Bazuin“ 21 Juni '35). Ter voorkoming van misverstand zij er even aan herinnerd, dat, terwijl ik dit schrijf, over de rede van prof. Ridderbos tusschen prof. Greijdanus en mij tot nu toe geen enkel woord gewisseld is; we kunnen dus in dit geval ongestoord ons aller opponent Achterdocht in het graf laten. Welnu, prof. Greijdanus, eveneens destijds als rector sprekende, merkte op:

„Men roept wel van onderscheiden kant van vrede. Doch behalve dat soms de vraag gedaan zou mogen worden, of wie aldus om vrede roepen, wel zelve metterdaad den vrede zoeken en stichten, zoo moeten we nimmer vergeten, dat de elsch des Heeren luidt om de waarheid en den vrede lief te hebben, Zach. 8: 19. Niet de vrede zonder de waarheid, noch den vrede vóór de waarheid, maar allereerst de waarheid, en dan den vrede, en dezen vrede insover hij met de waarheid bestaanbaar is.

Vrede is een kostelijk, onwaardeerbaar goed. De Heere zal ook eens vollen vrede geven over de geheele aarde en door het gansche heelal, den rechten vrede, en dien eeuwige. Maar wij mogen geen vrede hebben met onwaarheid, noch met den loozen schijn, geen vrede ter wille van personen met wat de kerk des Heeren zou voeren in verkeerde richting, geen vrede met wat mogelijk wel de goedkeuring en toejuiching van menschen zou wegdragen, maar door den God der waarheid zou veroordeeld en met den vloek getroffen worden.

Kloekke mannen heeft de kerk des Heeren noodig, en kundige mannen, die in ootmoedig geloof en met rechte kennis en wijs beleid haar kunnen voorgaan en leiden in de paden van Gods Woord, die ten leven voeren. Want het pleisteren van den wand met looze kalk brengt geen heil, noch het roepen van vrede, als daar geen vrede is.”

Men ziet, de ééne rector spreekt zóó, de ander, daarna komende aldus. Handelnde prof. Ridderbos op den Schooldag '39 over de geschiedenis van Kampen, en haar beteekenis voor den vrede, prof. Greijdanus in 1935 deed desgelijks, maar ook daarbij gaf hij de historische herinnering, die meer den concreten kant uitging, aldus:

„Hij (de Heere) heeft haar (de Theol. Hoogeschool) nu tachtig jaren geschraagd en gedragen, behoed en gezegend, en doorgeholpen bij en door alle wisselingen en moeiten. Het was strijd, toen zij werd gesticht. En zij werd opgericht mede om vrede te brengen. En zij heeft ook vrede gebracht. Wel is het ook telkens strijd rondom haar gebleven. En misschien zal dat wel zoo doorgaan. Het werk Gods moet gewoonlijk stormen en strijd doorstaan, om zijn goddelijken oorsprong en zijn bewaring door 's Heeren kracht te laten uitkomen. Opdat het steeds zij, dat geroomd worde alleen in den Heere.”

Legt men beide rectorale woorden naast elkaar, dan boeit mij in dat van den rector van '35 de afwijzing van „valsche zuster Schijnbeweging“ (het beeld van de zusters worde nog even, ondanks de gevaren van alle beelddspraak, volgehouden). Naar ik meen heeft het voeren van een valschen schijn ons al lang genoeg van het goede resultaat, te wachten na den gemeenschappelijken strijd vóór waarheid en vrede, afgehouden.

Er is inderdaad valsche schijn, óók in het roepen om waarheid en vrede. Ik denk hier aan geen enkelen persoon, doch des te meer aan bepaalde gebeurtenissen. Ik weet gevallen, waarin „geprobeerd“ werd, hoever men met iemand kon gaan wat de toegeliefelijkheid betreft ook in principiële vraagstukken; daarvan zou dan afhangen, wat men straks zou voorstellen als resultaat (Zie vervolg op biz. 308.)

In Benauwdheid der Tijden.

Wij idealiseeren den Ouden Tijd graag. Daarentegen hebben wij medelijden met onszelf, dit is een gevaarlijke levenshouding. Doch ook de vorige generatie heeft den Tempel des Heeren gebouwd in benauwdheid der tijden.

Laat ik maar eens een greep uit de historie doen; wij gaan in het jaar 1853 een avondbezoek afleggen bij den waren vaderlander en oprichten Amsterdamer J. A. Wormser. Als Wormser opstaat om ons te verwelkomen, merken wij op, dat hij eenigszins kreupel gaat, ja, de rheumatiek heeft hem fel geplaagd zijn leven lang. Schertsend noemde hij zichzelf de meest kreuple deurwaarder van Amsterdam. Dat verhinderde hem niet om te werken, want niemand hield een drukker kantoor als Wormser. Zijn vrije tijd besteedde hij voor den arbeid in het koninkrijk Gods. Ja, daar school heel wat in dezen burgerman. Groen van Prinsterer noemde hem zijn geheimraad! Dat kwam niet omdat hij zoo geweldig geleerd was; Allard Pierson noemde hem den man van één boek! De Heilige Schrift had hem wijs gemaakt, niet alleen tot zaligheid, maar ook tot het bekleeden van het ambt der geloovigen. Als wij hem dezen avond in 1853 aantreffen, verrassen wij hem in zijn correspondentie met Groen. Ditmaal letteren wij alleen op het slot van den brief: „Sinds acht dagen zijn zestien mijner burenen aan de cholera overleden, drie zijn gister weggebracht... Onder deze omstandigheden heb ik weinig lust tot polemiseren, maar ook deze soort van strijden is een werk des Heeren, waarin wij kunnen werkzaam gevonden worden wanneer Hij komt.“ Zie, zoo streefde Wormser in benauwdheid der tijden!

Wij herhalen ons bezoek, twee jaar later, in 1855. Weer stort de ecnzame strijder zijn hart uit voor den eminenten vriend in Den Haag. Wij lezen: „Hoe donker wordt de toekomst van Europa! Het is of de Heere het verstand der machtigen verwart om Zijn oordeelen over de afvallige volkeren te brengen. Het vreeselijkste is dat bijna een algemeene oorlog ontstaat, waarvan men de aanleiding, het motief, met een lantaren moet zoeken. Ook hier hebben wij alleen het rustpunt voor het hart in de waarheid: de Heere regeert!“ Dat was dus als nu; in benauwdheid der tijden! Ik doe nog een greep. In 1859 komt opnieuw het oorlogsspoek om den hoek kijken. Wormser schrijft: „De gespannen toestand in Europa is voor den handel en de nijverheid hier zeer nadeelig. Ik reken niet (zoo schrijft hij) dat Oostenrijk ernstig bedreigd wordt.“... (hier vergiste hij zich, zooals wij ons in deze jaren dikwijls verrekend hebben!).

Ik diep deze herinnering op, opdat het ons duidelijk worde: onder veelszins gelijke omstandigheden als waarin wij leven, hebben de vorige generaties moeten arbeiden. Zij hebben ons een exempel nagelaten van geloofsarbeid in benauwdheid der tijden. Wij zien het: lóch rézen Jeruzalems muren! Zij hebben den angst geen vrij spel gelaten, noch de zenuwen blanco mandaat gegeven, maar zij hebben zich gesterkt in den Heere hun God!

Doen wij ook alzóó! Onze evangelisatie moet in stand gehouden en vooruit... ook in benauwdheid der tijden. De bezinning op den arbeid mag niet achterwege blijven, maar wij moeten zoeken naar de zuivere lijnen, ook nu! Daar is wel eens onder belijders deze voorstelling: de tijd is somber, de afval zoo groot, dat wij naar een zoo groot mogelijke eenheid moeten streven, al zouden wij de lijnen daarvoor wat moeten verdoezelen. Populair weergegeven: er is een tijd om gereformeerd te zijn, er is een tijd om verre van gereformeerd te zijn! Als ik dat constateer is dat niet met de bedoeling een broeder een steen naar het hoofd te smijten, het is begrijpelijk dat men tot deze voorstelling komt. Begrijpelijk — en toch is deze opvatting verkeerd. Want zeg mij eens: wanneer heeft de profetie gebloeid? De Bijbel geeft ons een duidelijk antwoord: de profetie heeft gebloeid... in benauwdheid der tijden! Die profetie heeft eensdeels die tijden eerst recht benauwd gemaakt, zij heeft den zondaar tot in de betonnen schuilplaatsen opgezocht en hem van achter zijn asperges weggesleurd. Want de profetie zegt niet: Nederlanders zijn beste menschen, de ongelooftigen meenen het ook zoo kwaad niet, het witte dasje komt weer in de mode waar men vroeger de roode fladderdas omstrikte. Neen, de profetie zegt, dat het oneindig benauwd is, dat de grimmigheid des Heeren op ons rust en dat Hij een twist heeft, niet maar met Askelon of Moab, maar met Zijn eigen volk. Doch aan den anderen kant, als de profetie straalt, dan is de tijd niet werkelijk benauwd meer, want ik zie God daarin en Jezus Christus, Die het Licht der Wereld is. Dat te zien maakt gelukkig... ook in benauwdheid der tijden.